

Gyűjtő: SOMOGYI HÍRLAP
Gyűjtés ideje: 2007.

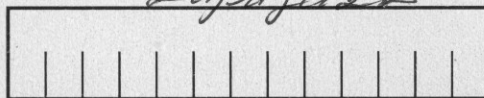
TART:

A TÖRZSMINTÁK MŰVÉSZETE - DÍSZÍTÉS,
KARCOLÁSSAL, BERZSELESSSEL

SOMOGYI HÍRLAP UJSAJÓ CIKKE

Lejtsdög cikk

LOGIC

FOTÓRAJZI MUTATÓ: KAPOSVÁR

SZAKMUTATÓ: XIX, B

A tojásminták művészete

HAGYOMÁNY A népi iparművészet különága a tojásdíszítés

Karcolás, viaszolás, berzselés. Csak kevesek kiváltsága, hogy a különleges tojásfestési technikák titkait birtokolják. Közéjük tartozik Berta Katalin népi iparművész is. Húsvét ünnepére idén is mintegy ezer darab karcolt, viasszal írott és berzselt technikával készített tojást „hímzett”.

Mint mondta: kedden Zengővárkonyban a híres Míves Tojásmúzeumban is járt, ahol a húsvét előtti „Tojásdíszítés szeretteinknek” program keretében mutatta meg tudományát. Zengővárkonyban amúgy 2000-ben nyílt meg a tojásmúzeum, ahol a hazai és a külföldi alkotók remekműveit láthatják az érdeklődők. A somogyi iparművész által díszített tojások közül is sokat kiállítottak a különleges múzeumban.

A népi iparművész szerint kezűgyesség, türelem, jó szem és sok-sok gyakorlás kell ahhoz, hogy valaki jó tojáskarcoló legyen. Most már több mint hetven olyan mintája van, amelyet a Magyar Művelődési Intézet is elbírált. Ezekből tizenháromat kiemelt „A” kategóriájúnak minősítettek. A régi, ősi motívumok mellett édesanyja mintáit is zsűriztette, hogy megmentse őket az utóknak.

A tojáskarcoló népi iparművész nagyon büszke arra, hogy családjukat a díszítés művészete tette országosan ismertté. Hatéves Dani nevű kisfia is tanulja már a festett tojások díszítését. Az idén húsvétra az édesanyja mellett ülve négyet-ötöt már saját maga mintázott meg.

► 5. OLDAL

FOTO: GÁTTI KORNEL

Dani is korán kezdte a különleges „mesterséget”. Néhány titkot már ellesett a tojásdíszítés tudományából

Díszítés karcolással, berzseléssel

HÚSVÉT Festett tojásokra vitte a zsűrizett ősi és virágmintákat a népi iparművész

Karácsony óta az idei húsvétra készült Berta Katalin törökkoppányi tojáskarcoló népi iparművész. Az ünnepre mintegy ezer darab karcolt, viasszal írott és berzselé technikával készített tojást hímezett.

Krutek József

A családi ház konyhája Berta Katalin alkotóműhelye. Az asztalon festett és készre hímezett tojások mellett a megmunkálásra várók sorakoznak. A népi iparművész a karcolt eljárás mellett ma már a viasszal írásnak és a berzselé technikának is a nagymestere. A tojáskarcolás művészetének gyakorlása számára most már nemcsak hobbi.

– Nézze csak, ezeket a tojásokat készítettem elő, amelyeket április 3-án Zengővárkonyba vittem – mutatta Berta Katalin tojáskarcoló népi iparművész. – Több mesterember volt ott és együtt mutattuk be, illetve tanítottuk a diákoknak a különböző tojásdíszítési technikákat. Április elején Győrben jártam, ahol kiállítással egybekötött tojásvásár is volt. Az idén ötödik alkalommal mentem el a virágvasárnapi kiállításra és vásárra a Gyermek Házába, ahol igen nagy sikere volt a tojásoknak.

Berta Katalin Zengővárkonyban a híres Míves Tojás-múzeumban, illetve a kultúrházban a húsvét előtti „Tojásdíszítés szeretteinknek” program keretében mutatta meg tudományát.

Zengővárkonyban hét esztendővel ezelőtt nyílt meg a tojás-múzeum, ahová az idén hetedik alkalommal ment el. Itt a hazai és a külföldi alkotók remekműveit láthatják az érdeklődők. Az általa díszített tojások közül is sokat kiállítottak.

– Az idén három új minta született a karcolás közben – magyarázta. – Ezeket természetesen még nem zsűriztettem. Alkotás közben találtam ki őket, akár csak a korábbi motívumokat. Virágminták. Az ember agyában mindig születik valami új, ami előbb-utóbb ismert minta lesz...

A népi iparművész lelkesen

Berta Katalin népi iparművész szerint közügyesség, türelem és sok gyakorlás kell, hogy valaki jó tojáskarcoló legyen

A családon belüli hagyományápolás

A TOJÁSKARCOLÓ népi iparművész büszke arra, hogy családjukat a díszítés művésze te országosan ismertté. A karcolást az édesanyjától leste el, aki híres mestere volt ennek, míg a viasszal írottat – a gicával való díszítést – apai nagyanya mutatta meg neki elő-

szőr. A berzselést (levelek tojásra való rávittele) önmaga sajátította el. A hatéves Dani nevű kislánya is tanulja már a festett tojások díszítését. Húsvétra az édesanyja mellett illetve négyet-ötöt megmunkált karcolással, és a viasszal írottat is próbálkozott...

Berta Katalin

1966. augusztus 27-én Dombóváron született.

1984-BEN Szekszárdon végezte el az óvónőképző szak-középiskolát. A helyi főiskolán az óvónői diplomát öt évvel később kapta meg. A tojáskarcolást ötévesen kezdte el gyakorolni a húsvéti ünnepekre.

1990-BEN zsűrizette első tíz mintáját. A kiemelt zsűrizett motívumok a régi gereblyés és forgós minták közül kerültek ki. Zengővárkonyban állandó jelleggel harminc remekművét állították ki. A karcolást olyan szívesen csinálja, mint korábban óvónőként a gyerekekkel való foglalkozást végezte.

ja. Alkotásait persze fölviszi a zöldre, vagy a kékre festettre is, de kértek már tőle natúr színű tojásra is húsvéti díszítést.

– Jelenleg több mint hetven olyan mintám van, amelyet a Magyar Művelődési Intézet is elbíralt – hangsúlyozta. – A bírálóbizottság azokból 13-at kiemelt „A” kategóriájának minősített. A régi, ősi-népi motívumokat is felhasználtam, illetve az édesanyám által karcolt tojásmintáiból is zsűriztettem néhányat, nehogy feledésbe menjenek...

A törökkoppányi népi iparművész a kilencvenes évek elején bemutatókon néhány alkalommal vendége volt a Néprajzi Múzeumnak is. Napjainkban sem hagyja ki a győri vásárt.

Mindig türelmesen mutatja, magyarázza az aprólékos megmunkálást igénylő karcolást az érdeklődő felnőtteknek és gyerekeknek. Korábban elkoptatott borotvakést használt munkaeszközként, ám az utóbbi években sablonvágó késsel karcolja a mintákat. Beszélgetésünk végén úgy fogalmazott: náluk a húsvét előtti hetekben mindig nagy volt a hajítás és a fölfordulás. Sokszor hímezte az édesanyjával együtt éjszakákba nyúlóan is a tojásokat, hogy azok időben eljussanak majd a húsvéti ünnepekre a locsolókhoz.

mesélte: közügyesség, türelem, jó szem és sok-sok gyakorlás kell ahhoz, hogy valaki jó tojáskarcoló legyen. Már kisgyermek kora óta figyelte az édesanyját, aki több mint három évtizeden át karcolta a remekműveket. Tőle tanulta a karcolás művészetét, hogy megőrizze a család ez irányú tevékenységét. Azt mondta: a legkedvesebb mintáit mindig a pirosra festett tojásokra karcol-